

IT-revyen

Aktuelle nyheter og temaer i IT-markedet og bransjen forøvrig: Produkter, tren-der, erfaringer og observasjoner – med tilhørende kommentarer, anbefalinger og gode råd.

Mer IDENTITY MANAGEMENT

Like etter publiseringen av våre to artikler om IDENTITY MANAGEMENT (mai og juni 2004) kom både Butler Group og Gartner Group med analyser av situasjonen. Ikke overraskende stemmer konklusjonene helt med våre: De som ikke allerede har satt i gang IDENTITY MANAGEMENT prosjekter, vil bli tvunget til å gjøre det i løpet av de neste 12-18 månedene. Konsensus er at økningen i forekomster og bruk av ulike digitale identiteter forlengst har passert et punkt der den kan kontrolleres uten et slikt system. Intet IDENTITY MANAGEMENT system betyr ingen oversikt, ingen kontroll og beskjeden, udokumenterbar sikkerhet.

Det foregår en frenetisk konsolidering i segmentet, der de store kappes om å plukke opp teknologiske godbiter fra småselskaper og nykommere. I dette sirkuset ville det være underlig om ikke norske MaxWare får en attraktiv beiler på døren i løpet av året.

En annen viktig – om enn lite overraskende – observasjon er at det er hensiktsmessig med totalløsninger fra én enkelt leverandør. Til tross for pågående standardiseringsaktiviteter er dette inntil videre den eneste veien til effektive og oversiktlige styringsløsninger. Vi ønsker oss en annen situasjon – og tror den kan komme i overskuelig fremtid. I mellomtiden forholder vi oss til virkeligheten.

Kan noen ta patent på tid?

Gang på gang blir vi minnet om hvor totalt ute av kontakt med tiden og realitetene patentlover og tilhørende myndigheter er – i store deler av den vestlige verden. Dette gjelder ikke minst i USA, der Microsoft nylig fikk patent på en trykknapp som har ulik effekt avhengig av hvor lenge den holdes inne. Det høres umiddelbart ut som en dårlig spøk: Har vi ikke brukt 'duppedingser' med tilsvarende funksjonalitet i snart 20 år?

Nå viser det seg at patentet er begrenset til PDAer som kjører Microsofts Pocket PC operativsystem. Dermed blir det hele totalt meningsløst – inntil vi innser at det finnes en større plan bakenfor, og at enkeltstående patenter isolert sett ikke trenger å ha noen mening. "Vi må beskytte våre rettigheter" var kommentaren fra Microsoft da strømmen av patentsøknader skulle kommenteres for en tid tilbake. Det har vi den største forståelse for, men vi har fortsatt til gode å se selskapet søke om patent på noe de har oppfunnet selv.

En amerikansk analytiker kommenterte patent-orgien på følgende måte tidligere i år: "Det synes som om Microsoft arbeider hardt med å sikre seg inntekter etter at dagens produkter har mistet sitt fotfeste." Det er begredelig at innsatsen samtidig får bred støtte fra innsiktsløse og lettkjøpte politikere som vil legalisere programvare-patenter på alt fra endeløse løkker til subrutiner og rekursjon. Organisasjonen Public Patent Foundation, med formål å forhindre at patenter som er skadelige for publikum eller i strid med alminnelig rett, blir gitt, har allerede lagt inn protester på flere av Microsofts ferske patenter. Mon tro om det er slike kontrollorganer som er årsaken til at ingen har fått patent på hjulet enda?

[Mer om patenter og programvare nedenfor.]

IE som katalysator for Linux

Det har – i teknologisk forstand – vært en merkelig sommer. En stemning vaker over markedet som er annerledes enn noe vi har sett eller følt de siste ti årene. På den ene siden har Apple tiltagende vind i seilene, drevet av suksesser på underholdningsfronten. Selskapet har lyktes i å skape en motebølge som allerede har store konsekvenser for merkebevissthet langt utenfor 'spilledåse-markedet'. Suksessen bidrar til å flytte fokus fra teknologi til anvendelighet, der Apple alltid har vært en ener, og for eksempel ligger flere langsider foran PC/Wintel-markedet.

På den andre siden nevnes Linux oftere enn Microsoft – ikke bare i teknologipressen, men i media generelt – og i kundekretser. Linux har i løpet av et halvt års tid flyttet seg fra nivået 'stuerent' til 'nødvendighet': Ingen i IT-bransjen – på kunde- eller leverandørsiden – kan la være å ha et forhold til Linux. Og det er ikke lenger tilstrekkelig å være interessert skeptiker. Det er blitt 'in' å kunne vise til positive erfaringer og praktiske resultater.

Dette er eksakt hva Microsoft har arbeidet så hardt for å unngå de siste 3 årene. SCOs Microsoft-finansierte juridiske korstog har økt Linux-interessen i stedet for å redusere den, og har ødelagt SCOs renommé som leverandør fullstendig. Trusler og evangeliserende turneer fra MS-toppenes side har vakt interesse – men mer for sin årsak enn sitt innhold. Gates' sommerlige Asia-turné, der OPEN SOURCE ble fremstilt som en trussel mot arbeidsplassene og Windows som katalysatoren for vekst i regionen, fikk lett hoderystende omtale i media både lokalt og på verdensbasis. For et halvt år siden ville oppslagene ha hatt en helt annen tone. Hva har skjedd?

Ironisk nok er det Microsoft selv som har frembrakt endringen. Selskapets fokusering på sikkerhet til tross, har sikkerhetsrelaterte problemer i tilknytning til selskapets produkter fortsatt å vokse. Markedet kan i lengden ikke ignorere det de ser og erfarer, og må trekke de opplagte konklusjonene – et forhold vi diskuterte i artikkelen "Microsoft og sikkerhet: En umulig kombinasjon?" i Mellvik-Rapporten nr. 114. Dråpen som har fått begeret til å flyte over, er Internet Explorer (IE). En uendelig rekke alvorlige feil og svakheter har omsider fått seriøse analytikere og rådgivende myndigheter til å fraråde bruk av programmet. Dermed er IE blitt en katalysator for omfokusering i markedet – mot alternativer som er sikrere, enklere og kanskje sågar billigere.

Microsoft står overfor et voksende troverdighetsproblem som har sørget for at pendelen snur. Windows, Office og øvrige Microsoft-produkter blir ikke lenger selvfølgelige, men må evalueres opp mot andre alternativer, en sammenligning de ofte kommer tapende ut av, selv der Microsoft har vært inne med eventyrlige rabatteringer underveis.

For alle andre enn Microsoft selv, leverandører såvel som kunder, er disse forandringene gode nyheter. De vil bidra til at vi går en IT-fremtid i møte som er langt mer spennende enn den ellers ville ha vært. Mon tro om IT-markedet kan være på vei ut av en progresjonsmessig dvaletilstand som har vedvart i snart 10 år.

Mer patenttrøbbel for Open Source

Mens luften går ut av SCOs juridiske ballonglek, forventes det mer patenttrøbbel for Linux og Open Source i tiden fremover. Som vi var inne på ovenfor (og som

vi har kommentert i tidligere utgaver), har Microsofts patentavdeling lagt inn et nytt gir, og produserer patentsøknader på de mest usannsynlige 'oppfinnelser'. Og patenter får de – ikke alltid, men faretruende ofte, og mer enn ofte nok til å kunne skape trøbbel for både Linux og andre konkurrenter. Poenget her er ikke patentene og deres innhold i seg selv, men at patentenes eksistens og at patenteieren – enten det er Microsoft eller andre – har ressurser til å forfølge påståtte overtreidere.

Vi ser med andre ord konturene av en ny kamp på IT-fronten, en kamp som utelukkende har med ressurser og makt å gjøre, og er blottet for teknologisk gehalt. Patenter på programvare er og blir et kontroversielt tema. Siden lovverket er totalt ute av sync med virkeligheten, er faren for misbruk overhengende.

Bevisstheten omkring trusselen har tiltatt i kjølvannet av SCOs forsøk på å sak-søke seg tilbake til 'FAME AND FORTUNE'. Ferske analyser avslører at det finnes tallrike potensielle patentfallgruver i såvel Linux-kjernen som i andre Open Source produkter. At funksjonene og algoritmene det i de fleste tilfeller er snakk om, har eksistert vesentlig lenger enn patentene, og dermed gjør patentene tvilsomme i juridisk forstand, forhindrer ikke patenteierne i å holde brukerne av programvaren som gisler mens den juridiske mølla maler. Usikkerheten omkring disse spørsmålene har vært tilstrekkelig til at for eksempel München kommune, som er i gang med en storstilt konvertering fra Microsoft til Open Source og Linux, har utsatt flere viktige prosjekter.

Lyspunktet i situasjonen er at det finnes store ressurser også på Open Source siden. IBM, Novell, HP, Oracle og mange flere har satset for tungt og for lenge på Linux til at de kan la seg stoppe av tvilsomme patenter, og har ressurser nok til å håndtere utfordringene. Det er en bisarr konsekvens av situasjonen at pengene vi betaler for programvare de nærmeste årene, i større grad kan gå til dekning av leverandørenes juridiske kostnader enn til programvareutvikling. Så gjenstår det å se hvor lenge våre myndigheter og lovgivere kan sitte med hendene i fanget og akseptere et slikt gisseldrama.

Alt for alle: Livsløgnen lever

"Ingen ting er sikkert" blir det fra tid til annen påpekt i våre omgivelser. Så sant. Påstanden er gyldig praktisk talt uansett sammenheng. IT-sikkerhet er én av dem, influensavaksine en annen. Selv tyngdekraften kan med riktige hjelpemidler oppheves for kortere eller lengre tid.

Vi er oppvokst med en samling holdninger som gir oss det vi fra tid til annen betegner som holdepunkt i livet. Noen kaller det ballast, andre kaller det moral, og uansett er det en del av vår kultur. En av læresetningene som følger med på kjøpet, er at vi ikke kan være alt for alle. En innlysende sannhet som få vil gi seg i kast med å bestride. Likevel observerer vi en voksende ignorans overfor nettopp dette forholdet - hos IT-leverandørene spesielt, men også i markedet generelt. Spesielt de store markedsaktørene går ut med høy sigarføring og mener å kunne ta vare på alle tenkelige og utenkelige behov. En perfekt situasjon sett fra kundenes side, men alle vet – eller burde vite – at dette er en livsløgn. Det er ikke mulig å være like god til alt, og å ønske å være det, kanskje sågar tro det er mulig, signaliserer enten en foruroligende naivitet eller en frekk insinuasjon overfor kundenes evne til å tenke selv. Det siste er mest sannsynlig, og når sant skal sies, er det ikke så underlig: Markedet lar seg forføre, og vi skal ikke speku-

lere på om det er ønsket om at slike énleverandør-scenarier faktisk lar seg realisere som har tatt overhånd, eller om evnen til å tenke selv er blitt så beskjeden.

Som det heter: Alle kan lures en del av tiden, og noen kan lures hele tiden, men å lure alle hele tiden er ikke mulig. Hvilken gruppe ønsker du å være med i?

Sikkerhet, tall og forvirring

“I fjor ble det begått 5.200 datainnbrudd i Norge, men bare 50 av disse ble anmeldt til politiet” kunne vi lese i Computerworld på forsommeren. Kilden er Datakrimutvalget, som videre hevder at det ble gjort 2,7 millioner forsøk på datainnbrudd i Norge i 2003. Hvordan disse tallene fremkommer sies det ingen ting om, men de gir i alle fall utgangspunkt for et estimat: 5 milliarder gikk tapt i norske virksomheter i 2003 på grunn av datakriminalitet - en kraftig økning i forhold til forrige undersøkelse i 2001. Videre får vi vite at 60% av norske virksomheter ble rammet av datakriminalitet i 2003, en nedgang på 2% i forhold til 2001.

Vi har stor sans for at Datakrimutvalget finnes og gjør en jobb med å få sikkerhet på dagsorden - spesielt i det offentlige. Videre er vi overbevist om at materialet som fremlegges av utvalget er vesentlig mer substansielt enn referatene i pressen gir inntrykk av. Samtidig tror vi at alle ville vært tjent med en mer nøktern omgang med tall. Vi har i beste fall med grove estimater og løse definisjoner å gjøre, hvilket blant annet betyr at 2% er langt under feilmarginen og burde ignoreres. Minst like viktig er det å gripe fatt i definisjonene: Hva er datakriminalitet i denne sammenhengen? Siden 60% av norske virksomheter angivelig skal være offer for slik kriminalitet, må vi anta at virus er med i beregningsgrunnlaget. Og dersom så er tilfelle, er estimatene for antall forsøk på 'innbrudd' totalt misvisende. Vår egen lille virksomhet avviser flere tusen mer eller mindre automatiserte forsøk på innbrudd fra hele verden hver eneste dag, og er neppe vesentlig mer utsatt enn de fleste.

Vi mener med andre ord at tallene som benyttes er fullstendig verdiløse, inklusive de 60% av norske virksomheter som skal ha hatt ubudne gjester. Om det reelle tallet er 5, 15 eller 40% spiller mindre rolle for vårt hovedpoeng, som er å styrke oppmerksomheten – ikke bare mot truslene, men hvor lite som skal til for å bedre sikkerheten dramatisk. Her har Datakrimutvalget en viktig oppgave. Aktørene i IT-markedet har ikke nødvendigvis de samme interesser som kundene: Produktleverandørene vil ikke være med på at produktene de leverer er usikre, og sikkerhetsleverandørene lever av den første gruppens svakheter. For begge er bedre generisk sikkerhet en trussel mot enten kostnadsbildet eller virksomheten. Desto viktigere er det at offentlige faginstanser bidrar til å henge bjella på katten når de har en sjanse.

Sør-Korea demonstrerer fremtiden

Det er lett å akseptere fakta – at Sør-Korea er en verdensmakt innen produksjon av komponenter til IT-systemer: Integreerte kretser, hukommelsesbrikker, nettverkskomponenter, systemer og så videre. Få land i verden har en like bred og stor IT-relatert produksjon. At Sør-Korea også er verdensledende innen bruk av IT-teknologi, og ligger langt foran selv teknologikåte nordmenn, har de fleste av oss langt verre for å akseptere. Slik er det imidlertid – ikke bare på områdene Internett og båndbredde, som vi diskuterte i artikkelen “Bredbånd: Europa i baksetet” i Mellvik-Rapporten nr. 117.

**RFID – Radio Frequency
IDentification**

Godt hjulpet av industri, offentlige programmer, historie og en positiv innstilling blant folk flest, fungerer Sør-Korea allerede som et teknologisk utstillingsvindu mot resten av verden, spesielt med hensyn til bruk av konnektivitet, Internett og avansert teknologi i hjemmene. I demonstrasjoner blir det vist hvordan vi både kan spare tid og få bedre helse gjennom at vår almenntilstand automatisk blir rapportert inn til fastlegen mens vi er på toalettet hjemme. Med alle tenkelige husholdningsapparater på nett og RFID-merking av alle matvarer kan den lokale kjøpmann ta ansvar for at kjøleskapet alltid har de riktige ingredienser, mens vår elektriker vet om og/eller når et apparat trenger ettersyn eller reparasjon. Skjermen i kjøleskapsdøra viser hvilke varer som er i ferd med å gå ut på dato, mens den gigantiske plasmaskjermen på kjøkken- eller stueveggen viser dagens avis, som kontinuerlig oppdateres. Vaktselskapet vet hvem som er i huset eller leiligheten, og får tidlig varsel om røyk eller varme utover det normale.

En drøm eller et skrekksenario? Det kommer tydelig an på øynene som ser. For de fleste av oss med vestlig kulturbakgrunn høres dette ut som langt over grensen for hva som er akseptabel inntreden i og overvåking av privatlivet. Koreanerne har et annet syn på saken, og mens det ville være en overdrivelse å si at ingen ting av dette er kontroversielt, er innstillingen generelt positiv. Uansett kultur, er tid i voksende grad mangelvare i den utviklede verden, og vi ender opp med å måtte prioritere. Vi må gi noe for å få noe, og koreanerne finner det akseptabelt å la eksterne tjenesteytere få innblikk i deler av privatlivet for å slippe en halv dag hos legen eller en halv time i kassakø hos kjøpmannen.

Hvorvidt prioriteringene ville ha vært de samme hos oss, er i første omgang irrelevant. På dette stadium er det mulighetene og kostnadene som er interessante: Resultatet av utviklingen og eksperimentene i Østen kan ikke unngå å frembringe teknologier og produkter som også vil bli attraktive hos oss. Tid vil vi alle ha mer av, og grenser flyttes. Dessuten: Det finnes et gigantisk marked for teknologi i Sør-Koreas egen bakgård. Japan befinner seg omtrent på samme nivå, Kina kommer etter med turbofart – og har de samme kulturelle 'fordeler' i forhold til teknologi og privatliv.

Vi i Vesten kan velge å forholde oss passive, og ta i bruk de teknologiene og komponentene som er spiselige, praktisk og kulturelt. Det slår oss imidlertid at de tradisjonelle rollene i verdensbildet er i ferd med å bli byttet om: Det er ikke lenger Østen som plukker teknologi og ideer fra oss i vest, og tilpasser dem til lokale forhold, men motsatt. Hvilke konsekvenser får dette rollebyttet – på kort og lang sikt? ■